
УДК 378.14: 355.23

Олексій ТОГОЧИНСЬКИЙ,
доктор педагогічних наук, доцент,
Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ КУРСАНТІВ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті розкрито сутність, організаційні аспекти здійснення науково-дослідної діяльності курсантів, студентів, слухачів у закладі вищої освіти. Виконані аналіз формування дослідницьких умінь, аналіз недоліків та переваг існуючої системи та стану науково-дослідної діяльності молоді, яка навчається у вузі.

Визначені необхідні кроки вдосконалення системи організації науково-дослідної діяльності в Академії та доведено, що їх втілення надасть можливість більш якісно здійснювати процес формування професійної компетентності майбутніх фахівців пенітенціарної системи.

Ключові слова: *освітній процес, науково-дослідна діяльність, творчий потенціал, дослідницькі вміння, професійна компетентність.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасна система освіти спрямована на забезпечення формування фахівця нового типу, який здатний вирішувати складні ситуаційні професійні завдання із застосуванням наукових підходів, бути досвідченим не тільки в галузі підготовки, в якій він отримує певний рівень освіти за певною

© Тогочинський О.

309

**№ 1(12)
2 0 1 8**

спеціальністю, а й в інших галузях, що нерозривно пов'язані структурно-логічними зв'язками, мати високий рівень професійної компетентності.

Науково-дослідна діяльність є складовою освітнього процесу закладу вищої освіти, є основою для формування у суб'єктів навчання якостей дослідника, інтелектуального розвитку особистості, розширення світогляду, формування у них адаптаційного потенціалу до майбутньої сфери професійної діяльності та рівня професійної компетентності.

Забезпечити всебічний розвиток та гідну професійну підготовку, соціально-психологічне, патріотичне та культурне виховання майбутнього фахівця пенітенціарної системи, яка на теперішній час зазнає суттєвих змін у результаті свого реформування, можливо за рахунок здійснення якісного освітнього процесу, а посилити закріплення й розширення отриманих знань, умінь та навичок – за рахунок залучення курсантів, студентів і слухачів до науково-дослідної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Останнім часом у педагогічній науці організації та проведенню науково-дослідної діяльності (НДД) все більше приділяється уваги з боку науковців та практиків. Це пов'язано з вимогами часу щодо рівня професійної компетентності у майбутніх фахівців. Саме НДД дозволяє курсанту, студенту, слухачу (суб'єктам освітнього процесу) найбільш повно протягом всього терміну навчання розкрити свій творчий потенціал, свої здібності, підвищити рівень свого інтелекту, спрямувати свої знання на формування себе як свідомої особистості, яка чітко мотивована на отримання професійних навичок та прагне стати професіоналом в роботі із засудженими (ув'язненими), суб'єктами пробації, волонтерами, представниками громадських організацій у пенітенціарній системі.

Проблемі формування дослідницьких умінь молоді, яка навчається в закладі вищої освіти (ЗВО), були присвячені праці багатьох дослідників (табл. 1).

Результати дослідження основних аспектів науково-дослідної діяльності, яким були присвячені наукові праці закордонних та вітчизняних вчених у галузі педагогічної освіти

Автор	Аспект або напрямки дослідження НДД в ЗВО
1	2
С. Важинський, Т. Щербак [1]	Сутність основних понять, принципів, особливостей організації, методики та організації НДД, структура, технології теоретичних досліджень і експеримент з позицій системного підходу
Комарова [2]	Кроки технології наукового дослідження; зауважила, що кожен дослідник застосовує певну кількість методів дослідження, а технологія досліджень, які він проводить, індивідуалізується його мовною особистістю
Д. Цхакая [3]	Форми та методи наукової роботи студентів, проблеми раціонального управління нею; на обов'язковості наявності новизни в науковому дослідженні
С. Гончаренко [4]	Проблеми формування дослідницьких умінь у молодих науковців; наголосив, що дослідницька діяльність сприяє допитливості, ініціативності, прагненню до самостійного пошуку, розкриттю активності розумових процесів суб'єктів освітнього процесу
І. Фролова [5]	Різні аспекти науково-дослідної діяльності, виділила компонентний склад цієї діяльності та висвітлила роль науково-педагогічного працівника у керівництві науковими дослідженнями студентів
О. Ярошенко [6]	Основні етапи організації науково-дослідної діяльності студентів; зауважив, що на вибір теми та якість досліджень впливає тематична спрямованість наукової діяльності викладача, який виступає її керівником; НДД є важливим компонентом освітнього процесу, базовим елементом і рушійною силою її розвитку; на НДД покладені такі функції, як вироблення нового знання, підготовка студентів до майбутньої професійної діяльності

1	2
В. Корбутяк [7]	Вимоги до організації наукової роботи: максимальна наближеність до освітнього процесу; конкретність тематики досліджень та її взаємозв'язок з практичною діяльністю; врахування диференційованого підходу до ускладнення завдань дослідження; зауважив, що науково-дослідна робота повинна мати професійний характер
В. Шейко [8]	Особливості організації та методики НДД, виділив головні завдання НДД студентів у закладі вищої освіти: формування світогляду; оволодіння методологією та методами наукового дослідження з метою якнайшвидшого оволодіння спеціальністю, досягнення високого професіоналізму; розвиток творчого потенціалу; прищеплення навичок самостійної роботи; розвиток ініціативи; розширення кругозору тощо
В. Литовченко [9]	Уміння студентів (операційні, організаційні, практичні, комунікативні), що саме вони визначають готовність студента до творчого пошукового вирішення пізнавальних завдань та є засобами науково-дослідної роботи
О. Лебедев [10]	Види творчої діяльності студентів, які він запропонував вважати науково-дослідною роботою
Ю. Беляев [11]	Етапи науково-дослідної роботи студентів; зауважив, що науково-дослідна робота студентів пов'язана з пошуком відповіді на творче, дослідницьке завдання із задалегідь невідомим рішенням
І. Драч [12]	НДД є чинником, що сприяє розвитку творчого потенціалу особистості, яка характеризується високою мотивацією до активної пізнавальної діяльності, розвитку творчих здібностей, досвіду творчої діяльності, характерологічних особливостей особистості

1	2
Н. Тробюк, О. Ігнатюк [13]	Науково-дослідна робота курсантів сприяє розвитку їх творчих здібностей, а необхідним компонентом цієї діяльності є наявність творчої співпраці, взаємодії викладача-науковця і курсанта-дослідника
М. Завальний [14]	Системне залучення курсантів (слухачів) до наукової роботи впродовж вивчення навчальних дисциплін з одночасним поєднанням досліджень у позанавчальний час
О. Дягилева [15]	Здійснення якісної професійної підготовки, формування професійних компетентностей курсантів відбувається у взаємодії навчально-виховної роботи та науково-дослідної роботи
А. Щеглов [16]	Науково-дослідна робота курсантів сприяє інтеграції освіти і науки, що приводить до своєчасного вирішення певних практичних завдань

Зважаючи на аналіз наукових праць, можна зазначити, що науково-дослідна діяльність курсантів, студентів, слухачів є важливою складовою загального процесу їх навчання в закладі вищої освіти, яка складається з певних компонентів (суб'єкт, об'єкт, предмет, мета, засоби (інструменти), результат діяльності), відбувається послідовно на певних етапах свого здійснення та за низкою важливих принципів, з використанням різних підходів до її організації, має певні особливості в організації та застосовуванні різних форм і методів досліджень і спрямована на розвиток творчої особистості суб'єктів навчання з метою не тільки розширення її світогляду, а й формування впевненості, критичного мислення та професійної компетентності майбутнього фахівця пенітенціарної системи.

Мета статті – розкрити сутність організації науково-дослідної діяльності курсантів, студентів, слухачів Академії Державної пенітенціарної служби (Академії ДПтС), провести аналіз її стану з метою визначення напрямів її вдосконалення для підвищення рівня сформованості професійної компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток системи освіти в Україні, урахувуючи процеси трансформації всіх сфер життєдіяльності суспільства, сьогодні спрямований на вдосконалення науково-дослідної діяльності закладів вищої освіти, у тому числі й закладів відомчого підпорядкування, зі специфічними умовами навчання, яким є Академія ДПтС.

Як зазначено в Концепції наукової діяльності Академії ДПтС [17], науково-дослідна діяльність в Академії здійснюється згідно з вимогами основних нормативно-правових актів, що визначають освітню та наукову діяльність, Статутом Академії, наказами та інструктивними листами МОН України, Міністерства юстиції України, рішеннями вченої ради академії, ректорату Академії з наукових питань. Наукові дослідження здійснюються за планами, затвердженими вченою радою Академії, в рамках зареєстрованих наукових тем і виконуються структурними підрозділами Академії, науковими колективами, окремими науковцями згідно із законодавством. Головною метою наукової діяльності в Академії є забезпечення підготовки фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів на рівні світових кваліфікаційних вимог для розвитку науково-педагогічної діяльності. Водночас визначальною умовою стає положення про те, що Академія має готувати фахівців, виходячи з вимог освітнього законодавства, а науково-педагогічний працівник повинен бути науковцем з конкретного наукового напрямку, уміти прогнозувати та вирішувати галузеві наукові завдання.

Науково-дослідна діяльність Академії базується на принципах системного, ситуаційного підходів та має вектор переходу від знаннєвої парадигми до пізнавальної, що відбивається на формах, методах і процесі організації даного виду діяльності в закладі вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Необхідність зміни вектора спрямування розвитку НДД Академії пов'язано насамперед зі стрімким розвитком реформи пенітенціарної системи, що спрямована на суттєві зміни: упровадження міжнародних стандартів менеджменту в управління всіх складових пенітенціарної системи, формування нового типу персоналу даної системи, перегляд й формування нових

ключових компетентностей майбутніх фахівців-пенітенціаріїв, фахівців сфери пробації, медіації та ін.

Науково-дослідна діяльність є складовою освітнього процесу в Академії, забезпечує можливість курсантів, студентів, слухачів здобувати новітні знання, уміння і навички в соціально-гуманітарній, педагогічній, психологічній, юридичній сферах, необхідних для розвитку їх інтелектуального, морального, духовного, культурного, фізичного потенціалу, що є необхідним для формування професійної обізнаності й компетентності в сфері професійної підготовки.

Забезпечення організації та розвитку процесу НДД Академії відбувається через спільну діяльність науково-дослідного центру з питань діяльності органів та установ ДКВС України (НДЦ) з аспірантурою, секторами, відділами, 9-ма кафедрами Академії, при яких діють наукові гуртки, в частині, що стосується організації та проведення наукових досліджень і науково-практичних заходів різного рівня (круглих столів, науково-практичних семінарів, науково-практичних конференцій), до яких залучаються як вітчизняні, так й іноземні вчені, представники органів державної влади, установ та організацій. За результатами проведення науково-практичних заходів, що входять до плану основних заходів Академії, здійснюється редагування, підготовка тез доповідей та статей учасників до друку.

Академія проводить дослідження відповідно до науково-дослідних робіт (НДР), тематика яких закріплена за відповідними кафедрами, а саме: права і свободи людини і громадянина та їх захист кримінально-правовими, кримінально-виконавчими засобами й системою заходів запобігання злочинам; кримінально-виконавча система України та її роль у розбудові правової та соціальної держави; проблеми національного та міжнародного права; психолого-педагогічні засади професійної освіти та діяльності пенітенціарного персоналу; вплив соціогуманітарного та економічного ландшафтів на життєдіяльність людини на зламі історичних епох. До проведення наукових досліджень у межах певної тематики залучаються не тільки наукові, науково-педагогічні працівники, а й обов'язково аспіранти, курсанти, студенти, слухачі, які починають свій шлях оволодіння науковими знаннями під

час вивчення навчальних дисциплін, написання індивідуальних дослідних завдань, що передбачені самостійною роботою, курсових та випускових робіт для здобуття ступеня магістра. Свої навички здійснення досліджень у певній галузі знань, наукові здобутки курсанти, студенти, слухачі демонструють під час виступу з доповідями на конференціях різного рівня (академічних, міжвузівських, регіональних, всеукраїнських та міжнародних), круглих столах, дискусійних майданчиках та інших науково-практичних і науково-виховних заходах (форуми, брейн-ринги, ін.).

Протягом 2017 року в Академії відбулася низка науково-практичних заходів: науково-практичні конференції – 3 міжнародного рівня, всеукраїнського, 2 міжвузівські; 6 круглих столів; 2 дискусійні майданчики; 19 науково-практичних семінарів міжвузівського та міжнародного рівня, в яких курсанти та студенти Академії під керівництвом науково-педагогічних працівників брали безпосередню участь і виступали з доповідями про результати своїх досліджень. НДЦ Академії в 2017 році провів конкурс на кращі наукові роботи курсантів, студентів, слухачів за актуальними темами щодо розвитку та вдосконалення національного законодавства, імплементації міжнародних стандартів у практику діяльності ДКВС України, уповноважених органів з питань пробації тощо, які потім брали участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт.

В Академії започаткований Форум “Курсантсько-студентська весна”, в яких курсанти, студенти і слухачі з різних вузів України брали участь. Метою проведення форуму є залучення курсантів і студентів до науково-дослідної діяльності, підвищення мотивації до опанування навчальними дисциплінами, налагодження комунікації між курсантсько-студентською молоддю вищих навчальних закладів. Програмою форуму передбачається проведення конкурсів у 6 номінаціях, 5 із яких мають науковий і навчально-виховний характер: презентація команд, в якій відображається творчий потенціал учасників, турнір з історії України, що показує рівень знань з історії та культури свого міста й країни; конкурс англійською мовою, що вимагає від учасників гарного володіння не тільки рідною мовою, а й іноземною; правовий брейн-ринг;

спортивні змагання. Саме залучення майбутніх фахівців до участі у різноманітних наукових, навчально-виховних заходах впливає на формування у них ключових компетентностей, що знадобляться їм під час здійснення своєї професійної діяльності.

Треба зазначити, що НДД курсантів, студентів, слухачів має дві форми:

здійснення наукових досліджень під час освітнього процесу шляхом вивчення певних навчальних дисциплін; майбутні фахівці виконують завдання, що затверджені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни; пишуть курсові та випускові роботи для здобуття рівня магістра, які містять елементи наукових досліджень; вирішують ситуаційні завдання науково-дослідного характеру в період стажування і практики; вивчають теоретико-методологічні основи організації та виконання наукового експерименту й методи обробки результатів наукового пошуку;

наукова діяльність відбувається у позанавчальний час і реалізується через роботу курсантів, студентів, слухачів у наукових гуртках, що діють при кожній кафедрі, беруть участь у виконанні НДР, що виконуються НДЦ Академії, у конкурсах курсантських (студентських) робіт кафедр, міжвузівських і всеукраїнських конкурсах студентських робіт, всеукраїнських олімпіадах зі спеціальностей і навчальних дисциплін, які проводять Міністерство освіти і науки України, Міністерство юстиції України, тренінгових програмах, спрямованих на отримання ключових компетентностей, що стануть у нагоді у майбутній роботі в соціально-виховній та психологічній роботі із засудженими (ув'язненими), із суб'єктами пробації, пенітенціарного менеджменту тощо.

Дослідивши рівень залучення до НДД курсантів, студентів, слухачів, ми дійшли висновку про їх недостатню активність та необхідність покращення умов для якісного проведення даного виду діяльності. Визначення показників активності та умов забезпечення повноцінності проведення наукових досліджень було зроблено шляхом опитування та охоплювало майбутніх фахівців усіх курсів Академії (табл. 2).

Таблиця 2

**Активність залучення курсантів, студентів, слухачів
до участі в НДД та умов для здійснення наукових досліджень**

Активність на курсах навчання, %	Перший (бакалаврський) рівень освіти				Другий (магістерський) рівень освіти	
	1	2	3	4	1	2
	10,3	12,5	19,5	23,1	27,7	31,9
Умови забезпечення повноцінності проведення наукових досліджень, %	планування	співпраця з науковим керівником	наявне методичне забезпечення	доступ до мережі Інтернет	Матеріально-технічне забезпечення	Методистикування
	31,3	20,7	12,6	13,2	10,4	11,8

Отримані результати вказують на необхідність пошуку шляхів покращення не тільки умов забезпечення проведення, підвищення якості наукових досліджень, а й розробки дієвого механізму стимулювання найбільш обдарованих майбутніх фахівців до активізації науково-дослідних робіт і продовження навчання в аспірантурі Академії. На рисунку подана алгоритмічна модель НДД курсантів, студентів, слухачів в Академії. Як бачимо, НДД курсантів, студентів, слухачів є складовою системи наукової діяльності Академії в цілому, що визначено Концепцією наукової діяльності Академії ДПтС, спрямованою на досягнення мети і виконання завдань, пов'язаних з науковим пошуком і обґрунтуванням вирішення певних важливих проблем реформування й розвитку пенітенціарної системи в різних аспектах і напрямках.

Зауважимо, що Академія пройшла тільки дворічний шлях свого становлення від моменту утворення і на теперішній час має певні досягнення в розвитку наукової діяльності, серед яких є відкриття аспірантури з метою отримання ступеня доктора філософії в галузі знань 08 "Право" за спеціальністю 081 "Право" заочною (денною) формою навчання; зросла наукова активність науково-педагогічних працівників, значно зросла кількість наукових публікацій як у фахових виданнях

України, так і у періодичних виданнях, що включені до наукометричних баз Scopus, Web of Science Core Collection, Index Copernicus та інших наукометричних баз, у матеріалах науково-практичних заходів різного рівня не тільки особистих, а й також зі своїми молодими дослідниками, які здійснюють наукові дослідження під їх керівництвом.

Алгоритмічна модель науково-дослідної діяльності курсантів, студентів, слухачів Академії ДПТС (автор. розробка)

Однак під час проведення аналізу стану НДД курсантів, студентів, слухачів були виявлені певні недоліки й труднощі в реалізації завдань даного виду діяльності закладу вищої освіти, а саме:

планування й облік НДД викликає труднощі в підтримці безперервності проведення наукових досліджень курсантами, студентами, слухачами, тому що організаційний порядок планування даної складової освітнього процесу відбувається на календарний рік, а навчальної діяльності – на навчальний;

різною за своєю структурою залишається структура керівництва НДД курсантів, студентів, слухачів, НДЦ, кафедр, відповідальних за наукову роботу кафедр, окремих наукових і науково-педагогічних працівників, науково-методичної ради і вченої ради. Усі ці суб'єкти НДД по-різному залучені до виконання завдань Концепції наукової діяльності Академії ДПтС і виконують різні функції;

відсутня чітка система аудиту, контролю й оцінювання (недосконалі кількісні та якісні критерії оцінювання) сформованості у майбутніх фахівців навичок проведення наукового дослідження, моніторингу, викладення наукових результатів, які потім знадобляться їм в професійній діяльності;

не визначена чітка система стимулювання (мотивації) курсантів, студентів, слухачів за успіхи в наукових пошуках і дослідженнях;

деякі науково-педагогічні працівники не звертають належну увагу на якість проведення наукової діяльності курсантів, вважаючи її допоміжною.

Висновки дослідження, перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Науково-дослідна діяльність є невід'ємною складовою освітнього процесу в Академії ДПтС. Для вдосконалення системи НДД курсантів, студентів, слухачів потрібно удосконалити систему планування й обліку, оцінки проведення даного виду діяльності, розробити чітку систему стимулювання до проведення наукових досліджень, залучення найбільш здібних майбутніх фахівців до розв'язання наукових проблем у галузі пенології, пенітенціарної педагогіки, пенітенціарної психології, пенітенціарного менеджменту, кримінального і кримінально-виконавчого права, пробації та ін. Зазначені заходи будуть сприяти зміцненню наукового потенціалу закладу вищої освіти за рахунок направлення на навчання до

аспірантури найбільш науково мотивованих курсантів, студентів і слухачів, які отримали ступінь магістра.

Грамотна організація науково-дослідної діяльності курсантів, студентів, слухачів буде сприяти їх розвитку творчості, критичного мислення, самоорганізації, самовдосконалення, підвищенню рівня загальної, у тому числі наукової, культури; розвитку особистісних якостей (лідерства, емоційності, відчуття власної гідності, престижу, публічного самовираження, ін.).

Значення науково-дослідної діяльності в освітньому процесі є вагомим для формування професійної компетентності майбутніх фахівців пенітенціарної системи, оскільки впливає на розширення й зміцнення їх знань, навичок і вмінь самостійно вести науковий пошук, вирішувати конкретні наукові завдання тощо.

Список використаної літератури

1. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
2. Комарова З. И. Методология, метод, методика и технология научных исследований в лингвистике : учеб. пособ. Екатеринбург : Изд-во Ур-УФ, 2012. 818 с.
3. Цхакая Д. Г. Формы и методы научной работы студентов и проблемы рационального управления ею в высшей школе : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Тбилиси, 1989. 23 с.
4. Гончаренко С. І. Український педагогічний словник : Либідь, 1997. 375 с.
5. Фролова І. В. Науково-дослідна діяльність студентів – передумова випереджувального саморозвитку фахівця. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки. 2012. № 7. URL : http://nbuv.gov.ua/UIRNzsp_7_46.
6. Концепція та методологія реалізації науково-дослідницької діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу університетів : монографія / О. І. Бульвінська, Н. О. Дівінська, Н. О. Дяченко, О. В. Жабенко, І. О. Линьова, Ю. А. Скиба, Г. П. Чорнойван, О. Г. Ярошенко; за ред. О. Г. Ярошенко. К. : Інститут вищої освіти НАПН України, 2016. 178 с.
7. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу до наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2010. 176 с.

8. Шейко В. М., Кушнарченко Н. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності : підручник. 5-те вид. К. : Знання, 2006. 307 с.

9. Литовченко В. Н. Формирование исследовательских умений студентов педагогических специальностей университета средствами НИР : дис. ... канд. пед. наук. : 13.00.01. Минск. 1990. 197 с.

10. Лебедев А. А. УИРС и ННРС. Вестник высшей школы. 1976. № 7. С. 49–51.

11. Беляев Ю. І., Стеценко Н. М. Науково-дослідна діяльність студентів у структурі роботи університету. Педагогічний альманах. 2010. Вип. 6. С. 188–191.

12. Драч І. І. Оцінювання творчого потенціалу студентів вищих навчальних закладів. Проблеми освіти. К. : Наук.-метод. центр вищої освіти. 2005. Вип. 41. С. 153–160.

13. Тробиук Н. Ю., Ігнатюк О. А. Науково-дослідницька робота як засіб формування лідерських якостей курсантів Національної гвардії України. URL : http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/29207/1/Elita_2017_46_Trobiuk_Naukovo.pdf

14. Завальний М. В. Залучення курсантів вищих навчальних закладів МВС України до наукової діяльності. Підготовка охоронців правопорядку в Харкові (1917–2017 рр.) : зб. наук. ст. і тез доп. на наук.-практ. конф. до 100-річчя підготовки охоронців правопорядку в Харкові (м. Харків, 25 листоп. 2017 р.). МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 340 с. С. 122–124.

15. Дягилева О. С. Науково-дослідна робота курсантів як важлива складова науково-дослідницького середовища ВНЗ морського профілю. Педагогічний альманах. 2014. Вип. 21. С. 118–123.

16. Щеглов А. Законодавче забезпечення науково-дослідної роботи курсантів у навчально-виховному процесі вищого військового навчального закладу. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2014. № 1. С. 106–115.

17. Концепція наукової діяльності Академії ДПТс на 2016–2021 роки : наказ Академії Державної пенітенціарної служби від 17.05.2016 № 197.

Тогочинский А. М. Научно-исследовательская деятельность курсантов как составляющая образовательного процесса и основа формирования их профессиональной компетентности

В статье раскрыта сущность, организационные аспекты осуществления научно-исследовательской деятельности курсантов, студентов,

слушателей в заведении высшего образования. Выполнены анализ формирования исследовательских умений, анализ недостатков и преимуществ существующей системы и состояния научно-исследовательской деятельности учащейся молодежи в вузе.

Определены необходимые шаги совершенствования системы организации научно-исследовательской деятельности в Академии и доказано, что их воплощение позволит более качественно осуществлять процесс формирования профессиональной компетентности будущих специалистов пенитенциарной системы.

Ключевые слова: образовательный процесс, научно-исследовательская деятельность, творческий потенциал, исследовательские умения, профессиональная компетентность.

Tohochynskyi O. Cadets' Scientific and Research Activity as a Component of Educational Process and the Basis of their Professional Competence Forming

Modern educational system is aimed at updating approaches and methods for improving scientific and research activity that is a part of educational process at a higher educational institution. It is research activity that contributes to the formation of a new type specialist capable of solving complex situational professional problems applying scientific approaches, to be experienced not only in the field of training, in which he obtains a certain level of education in a certain specialty, but also in other fields, strongly connected with structural and logical relations.

Recently, in Pedagogical Science more and more attention is paid to organization and conducting scientific and research activity by scientists and practitioners. This is due to time requirements regarding the level of future specialists' professional competence.

Based on the analysis of scientific papers, it can be noted that the cadets students, listeners' scientific and research activity is an important part of the overall process of their education in a higher educational institution that consists of certain components, is carried out consistently at certain stages of its implementation and according to a number of important principles, using different approaches to its organization. It has certain peculiarities in

the organization and application of various forms and methods of research and is aimed at the development of creative personality of subjects of education with the aim of not only to extent their outlook, but to form future specialist's of the Penitentiary System confidence, critical thinking and professional competence as well.

The essence of cadets, students, listeners' of the Academy of the State Penitentiary Service (Academy of SPS) scientific and research activity organizing is revealed in the article. Analysis of its state is conducted in order to determine the directions of its perfection to increase the level of professional competence forming.

Scientific and research activity of the Academy is based on the principles of system, process, situational approaches and has a vector of transition from the knowledge paradigm to the cognitive that reflects on the forms, methods and process of this type of activity organizing in the higher educational institution with specific studying conditions. The need to change the direction of the development of SRA of the Academy is due primarily to the rapid development of the reform of the Penitentiary System, which aims at significant changes: introduction of international standards management in governing of all components of the Penitentiary System, formation of a new type of personnel of this system, revision and formation of new key competences of future specialists – penitents, specialists in the sphere of Probation, Mediation, etc.

Also, the results of the analysis of the level of cadets, students, listeners' involvement to scientific and research activity and conditions for ensuring the full value of scientific research conducting are presented in the article. The results indicate the need to find ways to improve not only the conditions for ensuring conducting, increasing the quality of scientific research, but also the development of an effective mechanism for stimulating the most gifted future professionals to intensifying research and continuing education at Graduate School.

An algorithmic model of cadets, students, listeners' scientific and research activity at the Academy that allows to reveal and determine the effectiveness of existing system of scientific work, the difficulties of conducting research by young researchers is developed by the author.

The results of the research allowed the author to prove that it is scientific and research activity that gives the future specialists an opportunity to reveal their creative potential, their abilities, to raise their intelligence level, to direct their knowledge on forming themselves as a conscious personality, their own professional competence during the entire period of studying.

Keywords: *educational process, scientific and research activity, creative potential, research skills, professional competence.*